L-ISTORJA TAL-GUBLEI JEW IS-SNIN MQADDSA MATUL IS-SEKLI

2015: Papa Frangisku

Bil-Bolla Misericordiae Vultus tal-11 ta’ April 2015, il-Papa Frangisku ddikjara Gublew ghall-50 anniversarju mit-tmiem tal-Koncilju Vatikan II. Il-Gublew kien iddedikat ghall-hniena. Qabel il-ftuh ufficjali, bhala sinjal tal-presenza fil-qrib tal-Knisja fir-Repubblika Centrali Afrikana milquta mill-gwerra civili, il-Papa Frangisku fetah il-bieb qaddis tal-Katidral ta’ Notre-Dame f’Bangui fid-29 ta’ Novembru, waqt il-vjagg appostoliku tieghu fl-Afrika, biex janticipa l- bidu tal-Gublew Straordinarju. Il-bieb qaddis tal-Bazilika ta’ San Pietru nfetah fit-8 ta’ Dicembru 2015, il-festa tal-Immakulata Kuncizzjoni. Ghall-ewwel darba nfetah ‘bieb tal-hniena’ fil-katidrali, santwarji, sptarijiet u habsijiet tad-dinja. Ghall-okkazjoni, il-Papa waqqaf grupp ta’ sacerdoti maghrufa bhala Missjunarji tal-Hniena li lilhom afda s-setgha li jahfru d-dnubiet li s-soltu tkun riservata lill-Papa.

2000: Gwanni Pawlu II

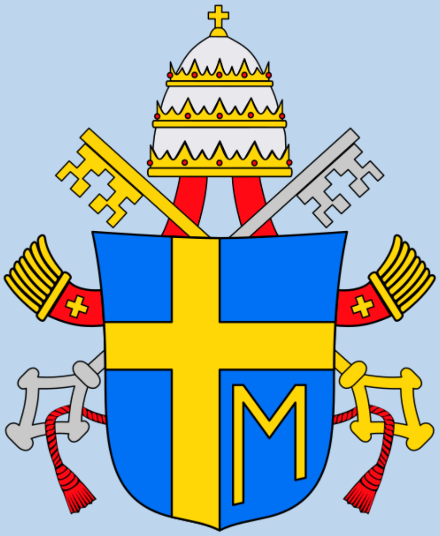

L-istess Papa, fid-29 ta' Novembru 1998, bil-Bolla Incarnationis Mysterium, ipproklama l-Gublew il-Kbir tas-Sena 2000. Matul is-sena, San Gwanni Pawlu II ghamel diversi pellegrinaggi u gesti simbolici mhux inkluzi fil-prattici tas-soltu celebratorji.

Dawn kienu jinkludu talba pubblika ghall-mahfra ghad-dnubiet li saru fl-istorja, u l-pubblikazzjoni ta' Martirologju tal-Insara maqtula fis-seklu 20.

Wiehed mill-avvenimenti ewlenin tal-Gublew kien it-twaqqif tal-Jum Dinji taz-Zghazagh f'Ruma: hadu sehem aktar minn zewg miljun zaghzugh. Il-Papa ghamel ukoll pellegrinagg fl-Art Imqaddsa, fejn heggeg id-djalogu bejn il-Knisja Kattolika, l-Islam u l-Gudaizmu.

1983: Gwanni Pawlu II

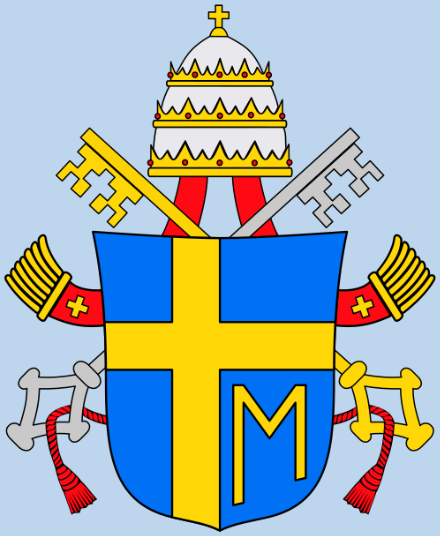

Bil-Bolla Aperite Portas Redemptori, datata 6 ta’ Jannar 1983, Gwanni Pawlu II ipproklama Gublew biex jiccelebra l-1950 anniversarju mill-mewt u l-qawmien ta’ Gesù.

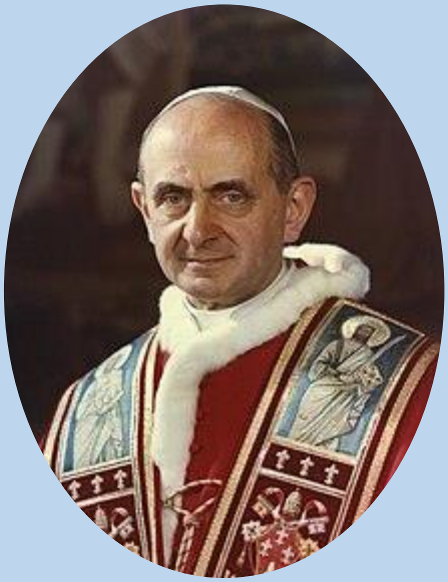

1975: Pawlu VI

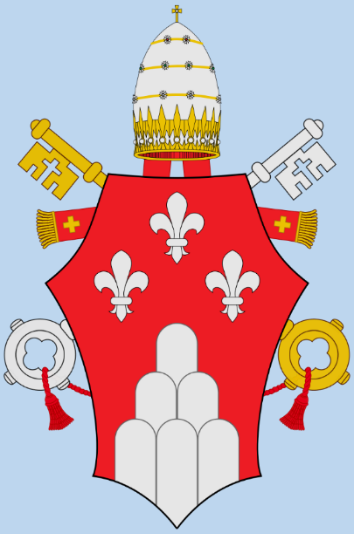

Il-Papa Pawlu VI iddecieda li din is-Sena Mqaddsa ghandha tkun iddedikata ghar-rikonciljazzjoni. Sejhilha bil-Bolla Apostolorum Limina tat-23 ta’ Mejju 1974. Fil-ftuh tal-Bieb Imqaddes fil-lejl tal-Milied 1974, kienu prezenti wkoll patrijiet Buddisti.

Kien l-ewwel Gublew li xxandar mad-dinja kollha u ra t-tnehhija tal-iskomunikazzjoni storika mal-Knisja ta’ Bizanzju u l-partecipazzjoni tal-Patrijarka ta’ Lixandra Melitone. Matul is-Sena Mqaddsa Ruma kienet mhedda min-nixfa, u fid-dawl tal-influss kbir ta’ pellegrini lejn il-belt, gie impost razzjonar tal-ilma.

1950: Piju XII

Fis-26 ta' Mejju 1949, is-Sena Mqaddsa tal-1950 giet ipproklamata bil-Bolla Jubilaeum Maximum. Waqt ic-celebrazzjonijiet tal-Gublew il-Papa Piju XII ipproklama d-dogma tat-Tlugh fis-Sema ta’ Marija Bambina u biddel il-Kullegg tal-Kardinali f’tip ta’ rapprezentazzjoni universali tad-dinja Kattolika, u naqqas drastikament il-prezenza Taljana u zied in-numru ta’ kardinali minn nazzjonijiet ohrajn.

Matul is-sena, it-turizmu religjuz tal-massa modern verament immanifesta ruhu ghall-ewwel darba. Il-gvern De Gasperi tal-Italja hadem bis-shih biex jizgura li jigu stabbiliti facilitajiet xierqa ghal miljuni ta’ pellegrini, li nghataw ‘Pilgrim Card’ li giet rikonoxxuta bhala li ghandha l-istess validità ta’ passaport fl-Italja.

1933: Piju XI

Piju XI ipproklama ‘Gublew straordinarju’ fis-6 ta’ Jannar 1933, bil-Bolla Quod Nuper , biex jimmarka l-1900 anniversarju mill-mewt ta’ Gesù. L-avveniment kien iccelebrat b’kobor partikolari.

Il-Papa ghamel daqs 620 diskors u aktar minn 2 miljun pellegrin waslu Ruma biex jippartecipaw fih. Aktar minn 500 vagun tal-ferrovija ntuzaw biex jittrasportaw il-fidili minn madwar id-dinja.

1925: Piju XI

Il-Papa Piju XI , filwaqt li enfasizza l-impenn tal-Knisja u l-insara kollha ghal socjetà ahjar, ipproklama l-Gublew tal-1925 bil-Bolla Infinita Dei Misericordia fid-29 ta’ Mejju 1924.

Huwa ta spinta lill-attività missjunarja madwar id-dinja; minhabba f’hekk inghatalu t-titlu. 'Papa tal-Missjonijiet'. Il-Papa pprojbixxa s-simboli politici fil-Vatikan izda kien madankollu l-ewwel li bierek lill-Istat Maghqud Taljan.

1900: Ljun XIII

Properante ad Exitum Saeculo kienet il-Bolla li biha, fil-11 ta' Mejju 1899, Ljun XIII ipproklama s-Sena Mqaddsa universali tal-1900. Ghall-ewwel darba mill-ghaqda tal-Italja, ir-Re habbar ukoll il-Gublew fid-'Diskors tal-Kuruna' tieghu.

Il-Papa baghat appell ghal qawmien mill-gdid tal-fidi fil-poplu Nisrani madwar id-dinja. L-intenzjoni ewlenija kienet li nilqghu l-isfidi tal-modernizzazzjoni fil-hajja Nisranija u l-Kristjanizzazzjoni fil-hajja moderna. Ir-responsabbiltà biex jilqghu l-pellegrini waqghet ghall-ewwel darba f'idejn l-awtoritajiet Taljani.

Il-muntanji tal-Italja kienu jirriflettu wkoll is-Sena Mqaddsa: fuq qcacet mill-Piemonte fit-tramuntana sa Sqallija fin-nofsinhar inbnew monumenti biex ifakkru l-Gublew biex jaghtu gieh lir-Redentur.

1875: Piju IX

Wara li rritorna mill-ezilju u rega' beda l-gvern tal-Istati Papali, Piju IX seta' jipproklama Gublew fl-24 ta' Dicembru 1874 bil-Bolla Gravibus Ecclesiae .

It-truppi tar-Re Vitor Emmanuel II okkupaw Ruma, u minhabba f'hekk ma kienx possibbli li jsiru c-cerimonji tal-ftuh u tal-gheluq tal-Bieb Imqaddes.

1825: Ljun XII

Matul il-Gublew tal-1825, ipproklamat fl-24 ta' Mejju 1824 bil-Bolla Quod Hoc Ineunte, Ljun XII ghamel minn kollox, minkejja l-mard tieghu, biex jistabbilixxi rabta aktar mill-qrib bejn il-Papa u l-poplu Nisrani, permezz ta' programm li kellu l-ghan li jinvolvi lir rizorsi kollha tal-Knisja fil-glieda kontra l-izbalji li heddew il-fidi.

Aktar minn 325,000 pellegrin minn madwar l-Ewropa gew Ruma. Peress li l-bazilika ta' San Pawl Barra l-Hitan (meqruda bin-nar fl-1823) ma setghetx tintuza, il-Papa ssostitwiha bil-bazilika ta' Santa Marija in Trastevere, ghaz-zjarat tal-Gublew tal-fidili.

1775: Proklamat minn Klement XIV, ippresedut minn Piju VI

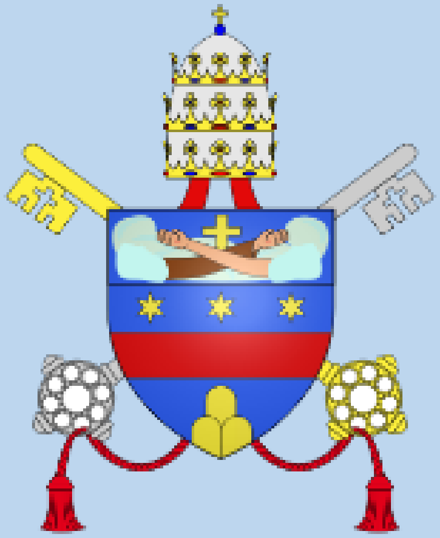

Dan il-Gublew gie pproklamat fit-30 ta' April 1774, bil-Bulla Salutis Nostrae Auctor , mill-Papa Klement XIV , izda sfortunatament fit-22 ta' Settembru ta' dik is-sena miet minhabba kawzi naturali.

Piju VI gie elett Papa fil-15 ta' Frar 1775 u ftit jiem wara, fis-26 ta' Frar, inawgura solennement is-Sena Mqaddsa, li ma setghetx tinfetah bhas-soltu lejlet il-Milied minhabba li s-Sede Papali kienet vakanti.

1750: Benedittu XIV

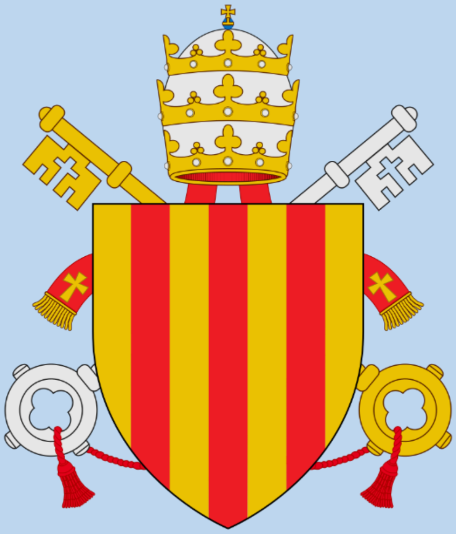

Fil-5 ta’ Mejju 1749, is-Sena Mqaddsa 1750 giet ipproklamata bil-Bolla Peregrinantes a Domino .

Rekords minn dak iz-zmien jghidu li aktar minn miljun pellegrin gew Ruma, inkluzi diversi ambaxxaturi, u gruppi minn boghod sa mill-Indji tal-Punent, l-Egittu u l-Armenja.

L-influss tant kien kbir li l-istituzzjonijiet tal-karità u l-isptarijiet Rumani kienu mgieghla jikru palazzi rjali biex ilahhqu man-numru ta’ pellegrini. Ghall-ewwel darba, il-koppla ta’ San Pietru u l-Kolonnat ta’ Bernini gew imdawwal b’eluf ta’ torci fjammabbli.

Inbnew 3000 salib madwar il-belt kollha. Il-Papa Benedittu XIV waqqaf ukoll il- Via Crucis tal-Gimgha l-Kbira fil-Kolossew, biex b’hekk ikkonsagra l-anfiteatru ikoniku bhala spazju sagru imwarrab biex jonora l-memorja tal-martirju tal-ewwel Insara.

1725: Benedittu XIII

Matul is-Sena Mqaddsa tal-1725, ipproklamata bil-Bolla Redemptor et Dominus Noster tas-26 ta' Gunju 1724, il-Papa Benedittu XIII kien izur regolarment il-bazilici Rumani nnifsu, jivvjagga f'karrozzi modesti u jiehu sehem fid-diversi prattici mehtiega biex jinkisbu l-indulgenzi.

Fil-15 ta' April 1725, inawgura s-Sinodu Ruman fil-Bazilika ta' San Gwann Lateran, li d-deliberazzjonijiet tieghu jinsabu fi 32 volum.

Matul din is-sena nfetah t-tarag fi Piazza di Spagna (it-Targini Spanjoli) biex jghaqqdu l-pjazza mal-Knisja ta' Santissima Trinità dei Monti (Trinità Qaddisa tal-Muntanji).

1700: Infetah minn Innocenz XII, konkluz minn Klement XI

Dan il-Gublew gie pproklamat minn Innocenz XII fit-18 ta' Mejju 1699, bil-Bolla Regi Saeculorum . Fil-ftuh, il-Papa, minhabba l-istat prekarju ta' sahha tieghu, ma setax jippresiedi personalment. F'Hadd il-Ghid ta' dik is-sena, izda, minkejja li kien marid serjament, ta l-barka solenni mill-gallarija tal-Quirinale minhabba n-numru kbir ta' pellegrini li kienu ngabru hemmhekk. Miet ftit wara fis-27 ta' Settembru 1700 minghajr ma seta' jaghlaq is-sena

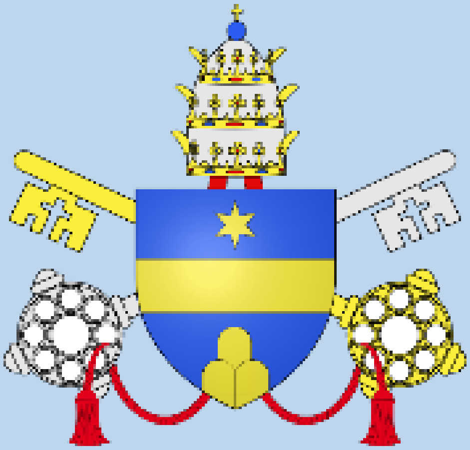

Il-konkluzjoni tas-sena tal-Gublew kienet ippreseduta minn Klement XI (elett Papa f'Novembru 1700). Kienet l-ewwel darba li l-Bieb Imqaddes kien infetah minn Papa wiehed u mbaghad nghalaq minn iehor. L-influss ta' pellegrini fil-belt kien tali li xi kittieba ta' dak iz-zmien qabblu Ruma ma' Parigi f'termini ta' ghadd ta' vizitaturi.

1675: Klement X

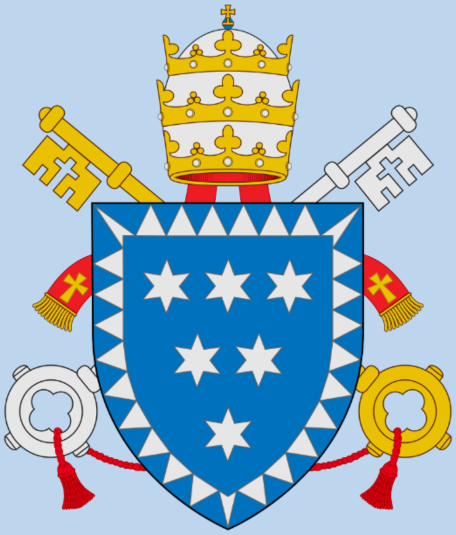

Matul din is-Sena Mqaddsa, ipproklamata minn Klement X bil-Bolla Ad Apostolicae Vocis Oraculum tas-16 ta' April 1674, il-Kolossew gie kkonsagrat mill-gdid, u l-permess moghti fl-1671 biex isiru glied tal-barri hemmhekk gie mhassar.

Wahda mill-pellegrini l-aktar prominenti kienet ir-Regina Kristina tal-Isvezja, li kienet abdikat mit-tron taghha fl-1655, ikkonvertiet ghall-Kattolicizmu, u marret toqghod Ruma biex tiehu r-residenza f'Palazz Farnese. Madwar miljun u nofs pellegrin gew Ruma din is-sena.

1650: Innocenz X

Biex tfakkar din is-Sena Mqaddsa, ipproklamata mill-Bolla Appropinquat Dilectissimi Filii tal-4 ta’ Mejju 1649, Innocenz X kellu l-bazilika ta’ San Gwann Lateran restawrata mill-famuz perit Borromini.

Giet introdotta novità ghal dan il-Gublew: l-indulgenza tal-Gublew giet estiza ghall-provincji Belgjani u l-West Indies grazzi ghall-Bolla Salvator et Dominus tat-8 u t-12 ta’ Jannar 1654. Waslu Ruma madwar 700,000 pellegrin, l-aktar miz-zoni madwar il-belt. Bosta Protestanti wkoll ikkonvertu ghall-Kattolicizmu matul is-sena.

1625: Urban VIII

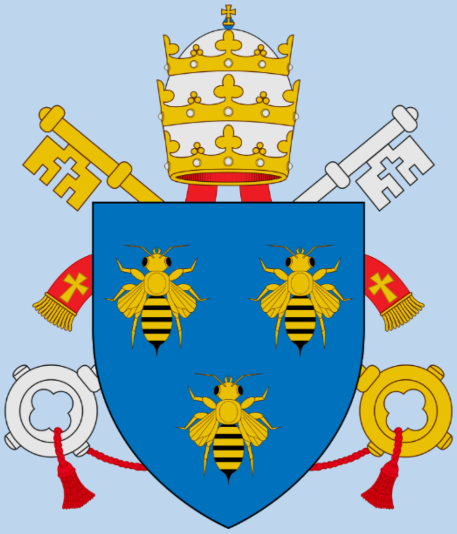

Fid-29 ta’ April 1624, bil-Bolla Omnes Gentes , Urbanu VIII ipproklama l-Gublew tal-1625. Fit-28 ta’ Jannar 1625 estenda l-indulgenza tal-Gublew lil dawk li ma setghux jivvjaggaw lejn Ruma, kif ukoll lill-prigunieri u l-morda (Bolla Pontificia sollicitudo).

Fit-30 ta’ Jannar, bl-enciklika papali Paterna dominici gregis cura, minhabba l-periklu tal-pesta li kienet qed thedded lil Ruma, iz-zjara tradizzjonali fil-Bazilika ta’ San Pawl giet eliminata ghal ragunijiet ta’ sigurtà biex inbidlet bi zjara fil-knisja aktar centrali, ta’ Santa Marija in Trastevere.

Barra minn hekk, iddigrieta li ghall-pellegrinagg tradizzjonali ghas-seba’ Knejjes ta’ Ruma, tliet knejjes gewwa l-hitan (Santa Maria del Popolo, Santa Maria in Trastevere u San Lorenzo in Lucina) jistghu jigu sostitwiti minn dawk barra l-hitan tal-belt (San Sebastiano, San Paolo u San Lorenzo). Dik is-sena gew Ruma madwar nofs miljun pellegrin.

1600: Klement VIII

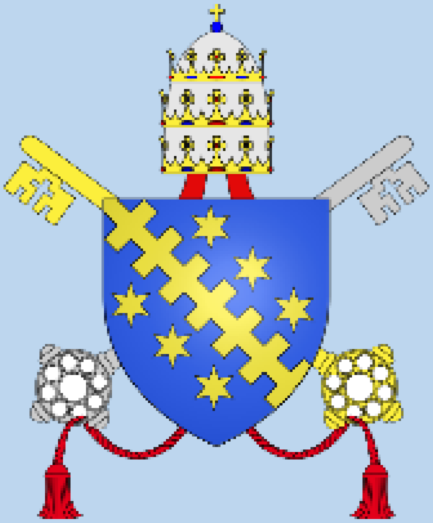

Is-Sena Mqaddsa giet ipproklamata bil-Bolla tad-19 ta' Mejju 1599, Annus Domini Placabilis. Matul dan il-Gublew Klement VIII offra ezempju tajjeb billi sema' qrar matul il-Gimgha Mqaddsa, tela' l-Iskala Sancta gharkupptejh, iservi ikliet lill-pellegrini li kienu gew Ruma, u jiekol ma' 12-il foqra tal-belt kuljum.

Bl-istess mod il-kardinali rrinunzjaw li jilbsu r-regalia ahmar tradizzjonali taghhom bhala sinjal ta' penitenza. Hafna ngabru biex jghinu fl-isforzi tal-gublew tal-Papa.

Il-komunità Lhudija f'Ruma, perezempju, ipprovdietlu 500 kutra tas-sodda ghall-pellegrini. Fil-31 ta' Dicembru 1600 aktar minn 80,000 ruh attendew ghall-ftuh tal-Bieb Imqaddes u miljuni ta' pellegrini gew Ruma ghas-sena tal-Gublew.

1575: Girgor XIII

Il-Gublew tal-1575 thabbar fl-10 ta' Mejju 1574 bil-Bolla Dominus ac Redemptor . Iccelebrat wara t-taqlib tar-riforma protestanta, kienet opportunità eccellenti ghal Girgor XIII biex igedded il-Kattolicizmu skont id-decizjonijiet tal-Koncilju ta’ Trento.

Din is-Sena Mqaddsa tat l-opportunità lill-Papa biex jenfasizza r-rwol imgedded tal-Knisja fid-dinja moderna. Il-mudell tal-Knisja ta’ hajja devota ghaqqad il-qadi ta’ Alla mat-twettiq tad-dmirijiet tal-istat proprju fil-hajja u s-servizz tal-proxxmu.

Hassar il-budget li kien gie rizervat ghac-celebrazzjonijiet tal-karnival ta’ dik is-sena, u rreloka l-flus ghat-twaqqif ta’ Sptar tal-Pellegrini taht il-kura ta’ Filippu Neri.

In-numru totali ta’ pellegrini ghas-Sena Mqaddsa tal-1575 kien stmat mill-awtoritajiet li kien madwar 400,000 ruh—total sinifikanti meta wiehed iqis li l-belt ta’ Ruma kellha biss popolazzjoni ta’ madwar 80,000 dak iz-zmien.

1550: Proklamat minn Pawlu III, ippresedut minn Gulju III

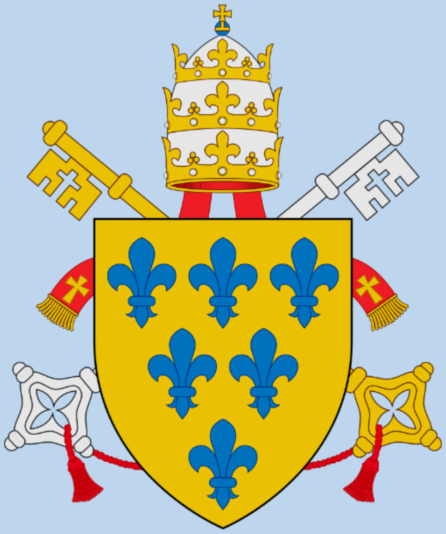

GULJU III

Ftit jiem wara l-elezzjoni tieghu, il-Papa Gulju

III fetah is-Sena Mqaddsa ppromulgata mill-predecessur tieghu Pawlu III, bil-hrug tal-Bolla Si pastores ovium, datata 24 ta’ Frar 1550. Habbar ukoll li jerga’ jibda l-Koncilju ta’ Trento ghal Mejju tal- sena ta’ wara.

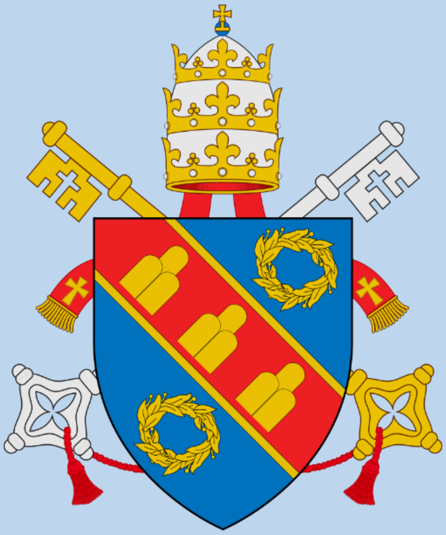

1525: Klement VII

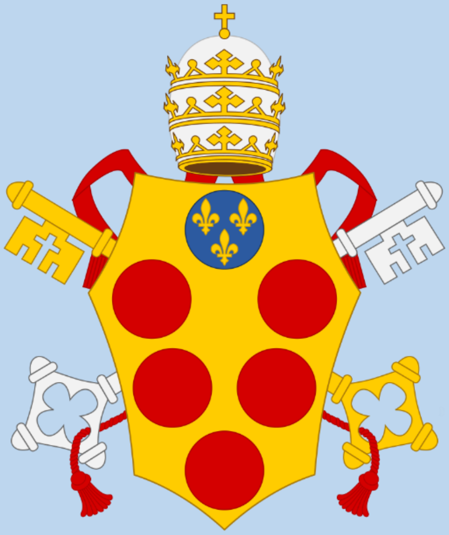

Il-Bolla tal-proklama, Inter Sollucitudines , mahruga
minn Klement VII , giet ippubblikata fis-17 ta’ Dicembru 1524.

1500:
Alessandru VI

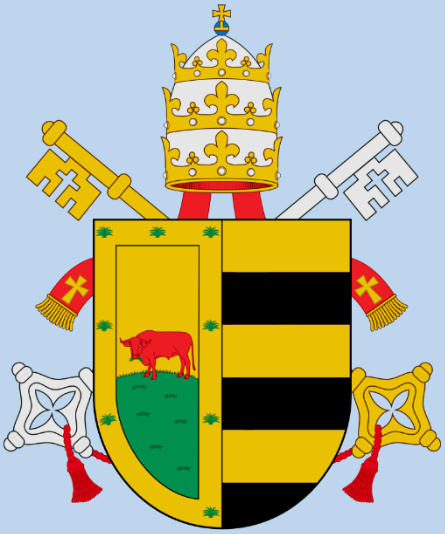

Sar sforz specjali biex tigi mmarkata s-Sena tal-Gublew tal-1500, minhabba s-sinifikat zejjed tat-tibdil tas-seklu l-gdid. Fit-12 ta’ April 1498, il-Bolla Consueverunt Romani Pontifices issospendew l-indulgenzi ohra kollha ghal dik is-sena, u dan gie kkonfermat aktar tard mill-Bolla Inter multiplices tat-28 ta’ Marzu 1499. Il-Bolla tat-20 ta’ Dicembru 1499, Pastores Aeterni Qui stabbilixxiet li huma biss il-penitenzjarji ta’ Il-Bazilika ta’ San Pietru nghataw il-fakultà li jehilsu d-dnubiet.

F’din is-sena Alessandru VI stabbilixxa b’mod definittiv ic-cerimonja kumplessa tal-ftuh u l-gheluq tas-Snin Mqaddsa, li sa dak iz-zmien ma kienet segwa l-ebda riti liturgici specifici.

Il-Papa ried li l-bidu jkun immarkat b’avveniment b’impatt qawwi u b’hekk implimenta t-tradizzjoni tal-ftuh ta’ Bieb Imqaddes. Din ic-cerimonja hija referenza esplicita ghall-kliem tal-Vangelu ta’ San Gwann: “Jien il-bieb. Min jghaddi minni jsalva.” 4

Alessandru VI ordna wkoll li d-drawwa li jkun hemm bieb apparti ghall-pellegrini tas-Sena Mqaddsa ghandha tigi estiza ghat-tliet Baziliki Patrijarkali l-ohra, bil-fehma li dawn il-bibien ghandhom jigu imbarrati mill-gdid ghall-bqija taz-zmien. Il-ftuh tal-Bieb Imqaddes ta’ San Pietru kellu jsir biss mill-Pontifika renjanti, filwaqt li l-bibien tat-tliet Bazilici l-ohra kellhom jinfethu mill-legati tieghu. Il-Bibien Mqaddsa kellhom jibqghu miftuhin lejl u nhar, mghasses minn erba’ kjerici wara xulxin matul is-sena tal-Gublew.

1475: Proklamat minn Pawlu II, ippresedut minn Sistu IV

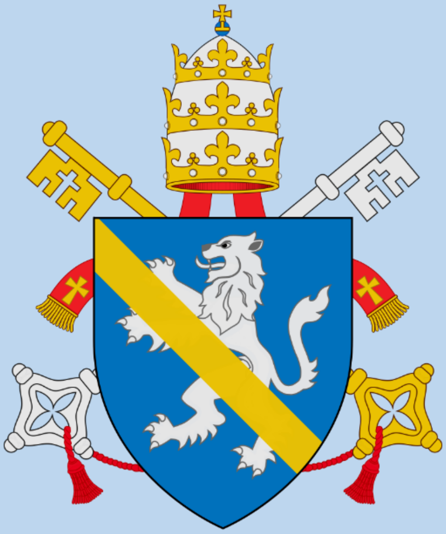

Fid-19 ta' April 1470, il-Bolla Ineffabilis Providentia , stabbilixxiet espressament li l-pellegrinagg tal-Gublew ghandu jinkludi zjarat fil-baziliki ta' San Pietru, San Pawl, San Gwann Lateran u Santa Marija Maggura, u stqarret li mill-1475 'il quddiem, il-gublew. ghandu tigi ccelebrat kull 25 sena fuq talba tal-Papa Pawlu II .

Bil-Bolla tad-29 ta' Awwissu 1473 Quemadmodum operosi , Sistu IV ikkonferma l-Gublew ipproklamat qabel minn Pawlu II, li sadattant kien miet.

1450: Nikola V

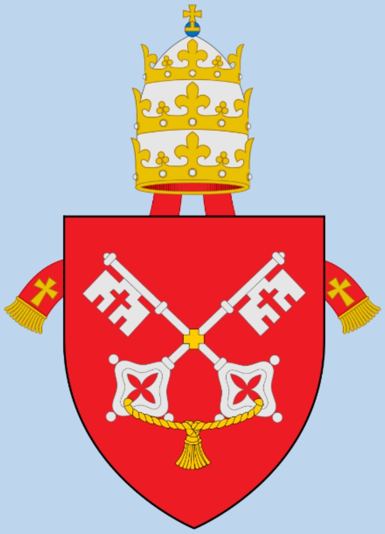

Nikola V ipproklama s-Sena Mqaddsa li jmiss fl-1450 bil-Bolla Immensa et Innumerabilia , datata 19 ta’ Jannar 1449.

Dan gab it-tradizzjoni tal-gublew lura ghac-celebrazzjonijiet kull 50 sena. Bis-sahha wkoll tal-kanonizzazzjoni tal-Papa tal-predikatur Frangiskan kbir, San Bernardin ta’ Siena, in-numru ta’ pellegrini lejn Ruma zdied b’mod drammatiku.

1390: Proklamat minn Urbanu VI,

Bonifacju IX

ippresedih.

Fit-8 ta’ April 1389, il-Bolla Salvator noster Unigenitus ta’ Urban VI stabbiliet li c-celebrazzjoni tal-Gublew kellha ssir kull 33 sena, biex b’hekk ic-celebrazzjonijiet jitressqu sal-1390 (kienu jkunu stabbiliti biex isiru fl-1400).

Sfortunatament, ix-xizma li kienet qed issehh fl-1390, bl-Antipapa Klement VII jiehu kenn f’Avignon, affettwa bil-kbir in-numru ta’ pellegrini li kienu jgorru Ruma, peress li kien ipprojbixxa lill-Francizi, Spanjoli, Katalan, Skoccizi, Taljani tan-Nofsinhar u lil dawk kollha li segwewh milli jaghtu gieh lill-oqbra tal-Appostli f’Ruma.

1350: Klement VI

Bil-bolla ***Unigenitus Dei Filius,*** fl-1343, Klement VI, wara li rcieva delegazzjoni ta' Rumani li talbu biex igib lura s-sede appostolika fil-Belt u jsejjah Gublew qabel iz-zmien tipiku ta' 100 sena, ipproklama s-Sena Mqaddsa ghall-1350.

Minkejja il-pjaga tal-pesta u terremot dizastruz li laqtu lir-Ruma fl-1349, 'il fuq minn miljun u nofs pellegrin marret lejn il-belt ghac-celebrazzjonijiet grazzi wkoll ghall-intercessjoni tal-Papa li kien irnexxielu jikseb tregwa fil-gwerra bejn Franza u l-Ingilterra, biex il-vjaggi tal-pellegrini jkunu aktar sikuri.

1300: Bonifacju VIII

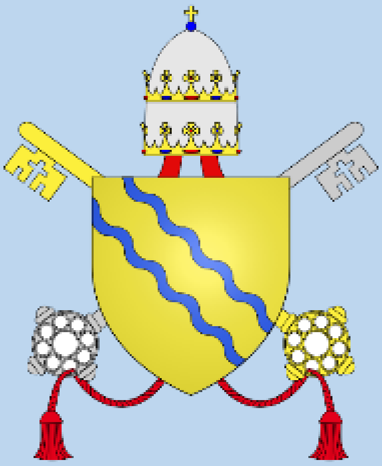

Bil-bolla ***Antiquorum Habet***, fit-22 ta' Frar 1300, Bonifacju VIII ipproklama l-1300 sena tal-gublew, filwaqt li enfasizza li r-Rumani li jzuru l-baziliki ta' San Pietru u San Pawl ghal tletin darba fis-sena kienu se jinghataw indulgenza plenarja, filwaqt li ghall-pellegrini li kienu jigu minn barra Ruma hmistax-il zjara kienu jkunu bizzejjed.

Mill-inqas zewg miljun fidil waslu Ruma dik is-sena. Giotto, li f'dak il-perjodu gie kkummissjonat biex jaghmel affreski l-loggia tal-barka fil-Vatikan, huwa wiehed mill-figuri importanti li hadu sehem fil-Gublew mas-surmast Cimabue. L-affresk antik ta' Giotto li jfakkar din il-grajja jinsab ippreservat fil-Bazilika ta' San Giovanni in Laterano.

Fl-ahhar, fost l-ohrajn li waslu Ruma fl-istess sena aktarx kien hemm ukoll il-poeta kbir Dante Alighieri li f'xi kanzunetti tad-Divina Kummiedja jirreferi ghall-Gublew.

Talba tal-Gublew

Missierna li inti fis-Smewwiet,
aghmel li l-fidi li tajtna b'don
f'Gesù Kristu, Ibnek u huna,
u l-fjamma tal-imhabba
msawba fi qlubna mill-Ispirtu s-Santu,
iqanqlu fina t-tama hienja
fil-migja ta' Saltnatek.

Halli l-grazzja tieghek tibdilna
fi bdiewa hawtiela taz-zerriegha tal-Vangelu
li ttella' l-ghagna tal-umanità u tal-holqien kollu,
fl-istennija fiducjuza
tas-smewwiet godda u art gdida,
meta, meghluba s-setghat tal-Hazen,
tfegg ghal dejjem il-glorja tieghek.

Ha theggeg il-grazzja tal-Gublew
mill-gdid fina, Pellegrini tat-Tama,
ix-xenqa ghall-gid tas-Sema
u xxerred fuq id-dinja kollha
l-ferh u l-paci
tal-Feddej taghna.

Lilek, Alla mbierek ghal dejjem,
kull gieh u glorja f'kull zmien.
Amen.

Franciscus